

Est.1994

JCL

Journal of the College of Languages

Open Free Access, Peer Reviewed Research Journal

<http://jcolang.uobaghdad.edu.iq>

P-ISSN: 2074-9279

E-ISSN: 2520-3517

2023, No.(48)

Pg.168-185

A study of the concept of the nation and the homeland in the poetry of the Iraqi Turkmen poet Mahmoud Saidali Falikoglu

Asst. Prof. Yıldız Saaduldeen Abdulghni, Ph.D.

E-mail: yildiz.s@colang.uobaghdad.edu.iq

University of Baghdad, College of Languages, Department of Turkish Language, Baghdad, Iraq

(Received on 4/10/2022 - Accepted on 15/5/2023 - Published on 1/6/2023)

DOI: <https://doi.org/10.36586/jcl.2.2023.0.48.0168>

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Abstract

The Iraqi Turkmen poet Falkoglu is considered a self made man who occupies a special place among the greatest Iraqi Turkmen poets in the twentieth century. No doubt, he left his figure prints on his age despite the influence of the classical poetry (Al-Diwan poetry) in his poems. Moreover, the effects of Al-Saz poets are obvious in his poems. It is clear that he was a great popular poet whose poetry was about patriotism and religious values. His poetic styles were amazing. The poet loved his country as much as he loved his language. He started writing poetry on the concepts of love, nationalism, religion and wisdom. In addition to his other poems, the poet wrote a lot of Khweirat (sung poems). He wrote classical poems as well as free modern pomes (Al-Aroodh and Al-Hijaa). Moreover, the poet was influenced by our great poet Fudholi Al-Baghdadi.

The present paper includes a comprehensive summary of the poet where we touched upon his life, his literary character, his poetry, popular poetry and homeland love. Country and nation love is the subject of our study since it comes first in his poetry. His poetry is transformed from the Iraqi Turkmen

language into modern Turkish. I hope this study will be beneficial for researchers.

Key words: homeland, nation, folk poetry, Iraqi Turkmen poet, Mahmoud Sayed Ali Falloglu.

Irak Türkmen şairlerinden Mahmut Seyyit Ali (Felekoğlu)'nun Şiirlerinde millet ve Yurt Kavramının incelemesi

Doç. Yıldız Sadettin

Bağdat üniversitesi / Diller Fakültesi

Türk Dilli ve Edebiyatı Bölümü

yildiz.s@colang.uobaghdad.edu.iq

ÖZET

yüzyılın en başarılı Irak Türkmen şairleri arasında özgü bir yer tutan Felekoğlu şüphesiz yaşadığı yüzyıla damga vurmuştur. Şiirlerinde hem divan şirinin izi ve etkisi bulunduğu halde, saz şairlerinin izleride onun şiirlerinde ortaya çıkar ve büyük bir halk şairi olduğu da açıkca belirlenir.

Çalışmamızın ana teması olan millet ve yurt sevgisinin anlayışı, şairin şiirlerinde oldukça derin duygular barındıran insanı hayrete düşüren bir üslupla önümüze çıkmaktadır. Millet ile yurt oldukça yoğun bir şekilde kasidelerinde işlenmiştir.

yazdığı şiirlerin çoğunda (lahut) felsefesini yaymak isteyen şair yurt severlik ve millet severlik konularını da unutmayan bir şairdir. Dilini sevdiği kadar yurdunu da severmiş. şiire sevda yoluyla geçmiştir. “Gazel, milli, dini hikmet lahut” alanlarında şiirler yazan şairin bir çok hoyratları da vardır. Aruz ve hece vezinleriyle şiirlerini yazan Felekoğlu, şiirlerinde büyük şairimiz Fuzulinin etkisinden bir türlü kurtulamamıştır.

Bu çalışmamıza kapsamlı özetle başlıyoruz. Ondan sonra çalışmamızın öznesi olan Felekoğlunun hayatı, edebi kişiliği, eserleri, vatan ve millet tanımı, türkmen edebiyatında halk şiirine, değindikten sonra şairin eserlerinde ön plana çıkan millet ve yurt severlik şiirlerini ele alıp Irak Türkmen dilinden yeni Türkçeye çevirip açıklamaktayız. Bu çalışmanın araştırma yapacaklara da yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: vatan, millet, Halk şiiri, Irak Türkmen şairi , Mahmut Seyyit Ali, Felekoğlu.

Vatan ve millet tanımı

Vatan üzerinde yaşanılıp doğup büyüdüğümüz toprak parçasına vatan denilir. (Mevlut Sarı, s:475). Vatan Arapça dilinden Türkçe diline geçmiş ve Türkçeleşmiş bir kelimedir. Lüğatte, “Yerleşmek, ikamet etmek” anlamlarına gelmektedir. İstilahî olarak da “Bir milletin ya da milletler topluluğunun hayatını yaşadığı belli sınırlar içerisinde bulunan toprak parçasına” denir. Vatan sevgisi ise, “kişiyi o toprak parçasına bağlayan ve sevdiren” en kuvvetli bağıdır. “Kültür, dil, din, tarih birliği” ahlakta, eğitimde, töre ve geleneklerde ortak duygu ve davranışlar, milleti millet yapan değerlerdir. İşte bu sebeple “millet ile vatan, ruh ile beden” gibidir. Her millet “dili, ortak inançları, kültürü, örf ve adetleri” ile, özgür bir şekilde yaşamak ister. Çünkü bağımsız bir vatan olmadan, bir milletin kendine ait değerleriyle özgürce yaşaması imkanı yoktur (Musa Yıldız, Vatan sevgisi, <http://musayildiz.com>).

Türk şairi (Namık kemal'a)göre vatan, sadece üzerinde doğulan ve yaşanılan bir yer değildir: “Vatan, kendi çocukları olan insanlar arasında dil birliği, menfaat birliği, fikir ve sevgi kardeşliği yaratan, mukaddes bir topraktır ki her taşı için bir can verilmiş, her avuç toprağı bir ecdad vücudundan yadigar kalmıştır”. Yer yüzünde bir değil birçok vatanlar vardır ve her vatan üzerinde ayrı bir millet yaşar.Vatan sevgisi, her sevginin üstündedir. Vatan havasını almakla başlayan hayat, bakışların, vatan güzelliklerine çevrilmesiyle başlayan görmek mutluluğu hep vatanda başlar. Her yerinde ve her köşesinde bir “ecdad hatırası ve bir evlad cilvegahı” bulunan bu mukaddes toprak, aynı zamanda evladlarının, başkalarına boyun

eğmeksizin yaşadıkları ve yaşayacakları yer olduğu için sevilir (Banarlı, s. 892).

Türkmen Edebiyatında halk şiiri

Halk şiiri Türkmen edebiyatında yüzyıllar boyunca tüm gücüyle devam eden ve halk tarafından çok sevilen bir tür şiirdir. Bunun ilk örnekleri, sazla söylenen türkülerdir. Bu türkülerde, sevgi, doğa, güzellik, ilahi aşk, yaşamın zorluğu, özlem, acı ve sevinç konularının geniş bir yeri vardır. Türkülerle birlikte mani ile hoyratlar da halk şiirinin bir kolu bilindiği gibi, halka muhatab olan bir tür şiir olarak edebiyat tarihine geçmiştir. Ancak bir takım sebeplerden dolayı hoyrat ile mani hariç, uzun bir süre Türkmen edebiyatında halk şiiri durgunluk dönemi yaşamıştır. 19.yy'dan başlayarak halk şiiri, kimi şehir, ilçe ve köylerimizde canlanarak yeniden meydana çıkmış ve 20.yy'ın ortalarında gelişme noktasına ulaşarak görkemli şairlerin yaratıcılarıyla belirlenmiştir. Bu şairlerden (Mustafa Gökkaya, Nasih Bezirgan, Reşid Ali Dakuklu ile Felekoğlu)'nun bir takım şiirleri göze çarpar. Genç kuşakta ise (Hüseyin Ali Mubarek, Sabır Demirci, Ferman Hamit Tuzlu, Şemsettin Türkmenoğlu, Muhammed Mehdi Beyat) ve başkalarının da katkıları olduğu bellidir. Çağdaş halk şiiri, "yerli ağızla" yazıldığı gibi, kimi şairlerimiz, bu yerli ağız, edebiyat dilini de kullanmakta bir zorluk görmemişlerdir. Şiirlerin konuları, genellikle manzum hikayelerdir. Kimi şairlerimiz, halk arasında yaygınlaşan "çirkin adet ve inançları yermek, toplumun ilerlemesi için öğüt verici atasözlerin"den de yararlanmışlardır. Temmuz 1958 ve Temmuz 1968 devrimlerinden sonra, halk şairleri en güzel yurtsal ve ulusal şiirler yazmışlardır. Onlar, hayatın her bir alanındaki önemli konuları halkın sevdiği bir ağızla şiire çevirmişlerdir. Tüm halk şairlerin yazdıkları şiirler, eleştirilip ve araştırılırsa, onların işledikleri konular,(dil, din, yurt, halk, doğa, sosyal ve siyasal) sorunların yanısıra, toplumun ilerlemesi için yeni temellerin yaratılması, (acı, özlem, mücadele, özveri, atılganlık, devrim, başkaldırma, direniş, sevgi, sevinç) ve diğer insancıl konuları kapsayan düşünceleridir. Geniş bir alanı kapsayan, "çağdaş halk şiirinin" gelecekte daha güçlü adımlarla yürüyüp gelişeceğine kuşku yoktur (Benderoğlu, 1989, ss.17-18).

Felekoğlunun kısaca hayatı, edebi kişiliği ve eserleri

adı (Mahmut Seyyit Ali) Abdul vahab ağa aşiretine mensuptur. (1929) yılında Musul iline bağlı (Telafer) ilçesinin kala mahallesinde doğdu. (11) yaşında babasını kaybetmiş ve (13) yaşında tutulan bir sevdadan dolayı şiir yazmaya başlamış. Çocukluğunu Tallaferin (Kabak) köyünde geçirerek çiftçiliğe uğramış 1961 yılında çiftçiliği bırakarak Talafer hastahanesinde aşıcı vazifasına tayin edilmiş ve sağlık memuru olarak çalışmış. Evli Olup (11) çocuk babasıdır. (19) Eylül (2002) tarihinde doğup büyüdüğü Telafer ilçesinde hayata gözlerini kapatmış (Benderoğlu, 1989, ss.417-418).

Şairin hakkında söylentiler

Felekoğlunun vefatından sonra onun adına birçok şair tarafından “ağıtlar, kasideler” yazılmıştır. Bu da şairin Edebiyat dünyasında ne kadar sevilen ve kendisine hayranlık duyulan bir Edebi kişilik olduğunun göstergesidir. Ahmet kuşçu oğlu tarafından Felek oğluna yazılan kasideden aşağıdaki üç dördlüğü örnek olarak ele aldık :

Felek Oğluna Selam

Götürdü bana selamın bir dost
Saygı selamım size sunarım
Anlattı bize elamın bir dost
Sıhatın içten işte görerim

Sanma uzaksın bizlerden artık
Kıyvanıç duymuşuz sizlerden artık
Yürüyeceğiz izlerden artık
Götürdü bana selamın bir dost

Yollar uzaksa gönüller birdir
Diyerler Felek kötüye yarıdır
Yoldan yan çıkmaz insanlar vardır
Götürdü bana selamın bir dost (kardeşlik, 1982, s.71).

**Hazim İlhan bey tarafından da Felekoğluna yazılan aşağıdaki beytleri
ele aldık**

Felekoğlu ilmi urfandır bize
Işığ veren yeşil bostandır bize

Felekoğlu hocamızdır gülümüz
Saz çalan elimizdir telimiz
Bülbül gibi ülkemizde dilimiz
Yurdumuzda şanlı sultandır bize

Unutulmaz Türkmenler içinde
Örneğimiz kültür adı seçende
Yadlanırsa her toplantı açanda
Ayımızdır çok ali şandır bize

Seni yadlar taşımız toprağımız
okur yazdığını yaşlı sağımız
Süslemişmezarı kıraç dağımız
Türbeliği koku gülşendir bize

Ne yazsam söylesem azdır hakkında
Doldurmuş yazdığı bütün cihanda
Okunur söylenir elen dilinde
Felekoğlu şiri dermandır bize

İlhanbeğ söyler bu azdır sana
Tüm yazdığım şeyler nıyazdır sana
Milletin yüreği beyazdır sana
Sensiz toy düğün dumandır bize (Türkmeneli, 2011, s.36).

Şairin hakkındaki görüşler

-Akademik Memet Arif,1974/11/23 Azerbaycan edebiyat ve ince sanat gazetesinden :

(Felekoğlunun “Alemde Ğamlar “ şiirinde de halk Puaz Yasinin kuvetli tesiri his olunur) (Benderoğlu, 1989, s.421).

-Yazar Kasım Sarıkehye şöyle anlatıyor

(Felekoğlu memleketimizde olup bitenleri, milletimizin kazançlarını, devrimin ilerlemesini , devrimci zafarların kökleşmesini de yurdumuzun güzelliğini güzel bir dille anlatmıştır) (Benderoğlu, 1989, s.421).

-Şair mehmet Merdan şöyle ifade ediyor

(Felek oğlunun Açıl Dilim şiirinde yetenek ortaya çıkar, fidanlar yeşerir, güvercinler koğurmaya başlar ve kırlara varmak olağan olur uzan yüksek özenlik gösterir) (Benderoğlu, 1989, s.421).

-Yazar ve şair Rıza çolak oğlu Felekoğlunu şöyle anlatıyor

(Felekoğlu “temiz rühlü, ağır kafalı, yüksek ve filozof düşünceli” bir şairdir. Şiirlerini, rühünü yurda, millete vakıf eden bu değerli şair, gerçekten bir vatan şairi sayılır) (Benderoğlu, 1989, s.421).

-Yazar ve şair Faruk Faik Köpürlü şairimizi şöyle ifade ediyor

(Felekoğlu hikmetli sözlere ve ibretli konulara etkili olduğu halde bizim ölmeyen “atalar sözünü” bir tazmin sanatı diye şiircesine güzel bir sistemde işlemiş görünüyor) (Benderoğlu, 1989, s.421).

Şairimizin şiirde mahlası (Felekoğlu)dur neden bu mahlası aldığını kendisi şöyle açıklıyor (Telaferre bağlı Kabak köyünde günlerin bir gününde rüyamda evimizin önünde yüksek bir ağaç üzerine konan bir kuşu vurmak isterken kuş ağaçtan uçup arkasına dönüp (hey Felekoğlu Felek)bana dediğinden o zamandan beri şiirlerimde kullanmağa başladım) (kuşçioğlu, 1983, s.5).

Felekoğlu, halk arasında yaşıyan divan söyleyişini kendine özgü bir tarzda ifade etmiş, “aruz ve hece” ölçüsünde yazıp seslendirdiği parçalar ona yepyeni bir halk ozanı unvanını kazandırmıştır (küzeci, 2006, s.143).

Divan şiiri yazdığı halde bir halk şairi yada saz şairi olarak güçlü ve yetenekli olduğunu açıkca göstermiştir.Şiirlerinde hem divan şirinin izi ve etkisi bulunduğu halde, saz şairlerinin izleri de onun şiirlerinde ortaya çıkar ve büyük bir halk şairi olduğuda açıkca belirlenir (Benderoğlu, 1989, s.418).

Şairimiz bektaş mezhebine bağlı olarak 1957den 1967 yılına kadar dini (irşadlar) almıştır, yazdığı şiirlerin çoğunda (lahut) felsefesini yaymak isteyen şair yurt ve millet severlik konularınıda unutmayan bir şairdir. Dilini sevdiği kadar insanlarıda severmiş ve (dilimi sevdiğim kadar yurdumuda severim)demiş (Benderoğlu, 1989, s.418).

Kendi kendini yetiştiren Felekoğlu, şiire sevdâ yoluyla geçmiştir. 1943 başlayan bu sevdâsı, kendine büyük ilhamlar getiren şiirde olan hevesini görüklemiştir. Bununla birlikte Fuzuliye karşı büyük bir hayranlık gösteren şair, onun eserlerinden şiir sanatını öğrenmiştir. 1943 yılında (bu gece ruyada bir bağa vardım) başlıklı ilk şiirini yazmıştır. Böylece 13,14 yaşlarında şiire başlamıştır. 20 parçadan oluşan ilk şiirleri reften ateş mankalesi üzerine düşerek yanmıştır. Gazel, milli, dini hikmet lahut alanlarında şiirler yazan şairin bir çok hoyratları da vardır. Aruz ve hece vezinleriyle şiirlerini yazan Felek oğlu, şiirlerinde büyük şairimiz Fuzulinin etkisinden bir türlü kurtulamamıştır. Felek oğlunun kimi şiirlerinde yerli ağız kullanıldığı gibi. Arapça ve Farsça sözcuklerde az değildir. Bunun başlıca nedeni onun dini tarikata bağlanmasıdır. Bununla birlikte o şiirlerinde acem tabirler kullanmaktan vazgeçmemektedir. Şairin (Natik Bağlar) adlı lahut ve din işlerine dair bir eseri de vardır (Beyat, 1984, ss.283-284).

Felekoğlunun şiirlerinde millet ve vatan

Şairimiz Felekoğlu yürekle yurduna ve halkına bağlılığını şiirlerinde saptayan halkın umut ve özlemlerini dile getiren yurdunun güzelliğini ezgilere dönüştüren yurt ve halk sever bir şairdir:

Canımızla varlığımız hapsi vatan uğrunda
Vatan uğrunda can vermek bize bir izu rıfatır
Tarih yazmış bu vatanda herkesin hizmeti var
Herkes durmuş bu vatanda ya kimseye ne minnetir (Benderoğlu, 1989, s.419).

Yazdığı şiirlerin sayısı bakımından Felekoğlunun halk ve divan Türkmen şairleri arasında benzeri bulunmaz. Çünkü hem halk şiiri ve divan şiiri hemde saz şiiri yazmakla kendisine özgü bir yönetimin ustalığını iyice başarmıştır.

Şiirlerinde öyüt, sevda, milli, dinsel, yurtsal, hikmiyet, lahut konularından başka hayır severlik insancil konuları da geniş yer tutmaktadır:

Aranlar kurduğu yola koşalım
Adab erkan yüklü kervanımız var
Aşıklar biziminde aşka coşalım
Karbeler çarkan fincanımız var (Benderoğlu, 1989, s.420).

Şair arasıra şiirlerinde Talefer şivesini kullandığı halde Arapça ve Farsça sözcüklerine de önem vermeyi unutmamıştır. Şair yazdığı güzel hoyratlarıyla gönülleri okşamakta büyük ustalık göstermiştir. Felekoğlunun basılmış bir şiir kitabı vardır(Gerçekçilik Şairi). Bu kitap sayın “Ahmet kuşçu tarafından hazırlanmıştır Bağdat-1983 Türkmen kardeşlik ocağı tarafından basılmıştır”. İkinci kitabı “Abdullatif Benderoğlu tarafından 1997 yılında (Açıl Dilim) adıyla basılmıştır”. Üçüncü kitabı “Hüsam Hasret tarafından 2011 yılında (Haktan Dilek) adıyla basılmıştır”. (Benderoğlu, 1989, s.420).

Felekoğlu rühlü ve kafası “yurda, millete” vakıf eden bu değerli şair, gerçekten bir vatan ve millet şairi sayılır. aşağıdaki kasidesinde (Nasıl yaşar millet) şairimiz adaleti güzel bir şekilde açıklamaktadır :

(Nasıl yaşar millet)
Adalet eyleser herkes işinde
Yaşar millet güzel başlar adalet

Hiç kimsenin olmaz göğa başında
Yaşar millet güzel başlar adalet
Adalet şerbetin içerler şirin
Sunarken canlara dokunur serin
Adalet kömesi sever birbirin
Yaşar millet güzel başlar adalet
Kılıçtan üstündür adalet hakkı
Hakikat yoluna çağırır halkı
Gösterir yurda millete taraki
Yaşar millet güzel başlar adalet
Göcenir her zalımı mazlumu gerirse
Mazlumun hakını alıpta verse
Yoksulu düşgünü lutfıyla sorsa
Yaşar millet güzel başlar adalet
Hakimler sağlarsa durlu yareyi
Ederseler yokuş derde çareyi
Hakimler (üsler) ağı karayı
Yaşar millet güzel başlar adalet
Felek Oğlu sözün burada biter
Adalet bağında bulbuller öter
Adaletle devlet isteğe yeter
Yaşar millet güzel başlar adalet (kuşçuoğlu, 1983, ss.12-13).

Felekoğlu bir çok konu üzerine şiir yazmış bunların başında insan ve insanlık ile olan şiirleri en çok bilinenler arasındadır. Şiirleri Türk dilinde yazmış olması daha farklı şekilde tanınmasına yol açmıştır. Irak Türkmen dilini yüceltmek için yazdığı bir şiirin başlığı ise (açıl Dilim) başlığı altında olmuştur. Irak Türkmenleri tarafından benimsenmiş ve çok sevilen bir şiir olmayı başarmıştır. Şairimiz Felek oğlu 1970 yılında (Açıl Dilim) şiirini yazıp yurt gazetasının birinci sayısında yayınlamıştır. dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir araçtır. insanlığın kullandığı bağıdır bu bağ kültürün taşıyıcısıdır. Dil “bir milleti birleştiren, koruyan ve o milletin ortak malı olan sosyal bir kurumdur”. Açıl Dilim şiirinde şair aşağıdaki beytlerde yeteneğini ve diline karşı sevgisini ortaya çıkarır:

(Açıl dilim...)

Açıl dilim açıl dilim
Okumalara seçil dilim
Yurda düşman olanlara
Ateş olup saçıl dilim

Okumalara başla dilim
Yurt uğruna işle dilim
Öz yurdunu sevmeyenin
Kafasını taşla dilim

Çalış dilim çalış dilim
İsteklere kavuş dilim
Şirin ata sözlerinin
Okumasın alış dilim

Aç ağzını şakır dilim
Şahin gibi kaşkır dilim
Kim yurduna yaman bakar
Çal yüzüne aykır dilim

Kutsal dilim kutsal dilim
Bülbül gibi ötsel dilim
Havalandır yüce sesin
Göklere çık yüksel dilim

Konuları özel dilim
Güzellerden güzel dilim
Yazı eğri bu geri olur
Sen düz oku düzel dilim

Sayna dilim sayna dilim
Horuz gibi bayna dilim
Derin derin duyguları
Okullarda söyle dilim

Oku durlu olay dilim
Açıkla söz kolay dilim
Okul öğrencilerini
Topla alay alay dilim

Ana dilim ana dilim
Çok şirinsin can dilim
Doğdu dilsiz anam beni
Sen dil oldun bana dilim

Yurdu dolaş yokla dilim
Toprağını kokla dilim
Yurda giren düşmanların
Ciğerlerin okla dilim

Felekoğlun kandır dilim
Sensin ötür bu bülbülüm
Her bahçede bekler seni
Açılmıştır ıkızıl gülüm (küzeci, 2006, s.146)

Şairin ülkesi olan Telafer'in ortasındaki kalenin kuruluş tarihi ve nasıl oluştuğunu bilinmeyen bu eserin hakkında tek şey vardır, zaman içinde geçtiği ve hala genç ve fırtınaların önünde dimdik ayakta durduğu için şairimiz (Telafer kalesini) aşağıdaki şiirinde güzel bir şekilde ifade ediyor (çardağlı, 1990, s.160).

(Talefer kalesi)

Ey kocaman kala resmin yurdumun nişanıdır
Gulistan görünüşün bu gönlümün gülşanıdır
Eskiden benlik yerisin ulular konağısın

Layezal Őimdi için hep hükmet erkanıdır
 Çok hükümdar geldi gitti bunda zenharısın meğer
 Yüksekte var atalar payısı osmanidir
 Yad olur bir düŐmüŐ ıvan Őimdi bağrında senin
 Eski bir cid pederim Ahmet Ağa divanidir
 Öyle bir Őamh celalet sende vardır manevi
 Her taşın karŐımda sanki kesrenin ıvanidir
 Çok savaŐ oldu başında can ölüp can verdiler
 KarıŐan toprağına eski atalar kanıdır
 Çok rüzgarlar esti baŐından saralıp solmadan
 Sende bu sabır-u tahammul hidayet rebanidir
 Vermezim bir taŐını hep orupanın malına
 Herkesin toprağı taşı dinidir imanidir
 Gayretim bir zere yoktur ger satarsam ben seni
 Kimde gayret olmadıysa tanrının düŐmanıdır
 Őimdi Talefer diyeller ey yüce kalem
 Kil-u kalde bir adın var bir kalay mervanıdır
 Gün çıkıŐın dereder ortalamıŐ Őehri tamam
 eŐme bağrında tker su dere Őidirvanıdır
 Felek Oğlu yazdı bir kaç vaslını bu Őiiriyle
 Gönlünü Őad eyle kalem Şairin trkmanıdır (kuŐcuoęlu, 1983, ss.40-41).

Vatan sevgisi “kiŐinin canını ve ruhunu sevmesinden daha önce gelmektedir nk insanlar vatanlarına karşı bir tecavüz söz konusu olduğunda canlarını feda ederek onu savunmaya gayret gstemektedirler”. Bu ruhun altında yatan, kiŐinin gelecek nesillere kendi ölümüne rağmen, bir vatan bırakma arzusu yatmaktadır. (Atam lkesi Vatanım) Şiirinde Őu cümleleriyle vatanın değerini ve özelliğini çok açık bir Şekilde ortaya koyar mahiyettedir :

(Atam lkesi Vatanım)

Atam lkesi vatanım cennetim Telaferim
 Her umaęım uzun dilim izzetim Telaferim
 Mahv olur gönlüm gamı her dem hayalinde senin

Toprağın taşın seririm sohbetim Telaferim
Her sabahın bana bir bayram tekin kutsal olur
Her akşamın aragahım rahatım Telaferim
Kale ne baktıkça gözüm içerim dolur neşat
Ey farah bahşım benim şevketim Talaferim
Görünüşün bir bahar lale zardır gözüme
Akar suyun bana şerbet sahatım Talaferim
Dunya şehirleri cennet olsa hep navar bana
Sensin ancak bana lazım hacetim Talaferim
Aşkardır sana hep razu nahanım varlığım
Sana bağlı cumle farzım sunetim Talaferim
Nazım aşara neşat verdin bana sen zavkiyle
Gün bugün aşkıyla artar rağbetim Talaferim
Felek oğlu adını bir yadigar koysun nola
Ey hayatım tarihi ey şühretim Talaferim (kuşçuoğlu, 1983, s.27).

Şair vatanına olan “sevgisi, bağlılığı ve saygısı” tarihsel bir gerçektir ve milletini diğer milletler arasında üstün kılan en asil ve yüce özelliklerden birisidir. (Yurda çalış kimedir minnet) kasidesinde şair aşağıdaki beytlerde milletine sesleniyor “yurt için çalışmak kime minneti var, bu gün bu her merdin yurdudur ve Iraktır yurdumuz dünya güzeli” demektedir :

(Yurda çalış kimedir minnet)

Kapanmaz gözümüz bil ey vatandaş
Açıktır gözümüz bizim her zaman
Örgütmüş uykusun yastığıdır taş
Her kipriği durmuş yurda bir pasvan
Taparız kol gibi biz yurdumuza
Atadan anadan yakındır bize
Toprağını sürme çekeriz göze
Hasta gözümüze toprağı darman
Göz kulak olana sözde hikmet var
Gör kulak olana ya ne kimeti var
Yürt için çalışmak kime mineti var

Bu gün bu her merdin yurdudur inan
kervanı sürürsün doğrudur palı
Sallarını almış kendi hayalı
Geri döndü kervan bulmadı yolu
Dağıldı yan yana kaldı perişan
Gurbette aşkım var dıyorsun mana
Denizlere yağar yağmur bize ne
Aşk varyıse eğer şavk eden cana
Bu yurdun aşkıdır canlarda vulkan
Dıyorsun olmuşum Felek darğını
Hiç minnet etmesin olma yorğanı
Bölge bağlıdır bunun uyğunu
Birlikle olur her yokuş asan
Felek oğlun dinle canım tazeli
Bir legledir her bir azmin ezeli
Iraktır yurdumuz dünya güzeli
Kuru taşıdır post Suleyman (kuşçuoğlu, 1983, ss.54-55).

SONUÇ

Son olarak bütün bunlardan anlaşıldığına göre “yurdumuzu sevmek, onu herşeyimizle savunmak ve gerektiğinde seve seve onun uğrunda canımızı feda etmek, kutsal bir görevdir”. Gerçekten de Felekoğlu Irak Türkmen edebiyatının temel taşlarından olan bir şairdir, 20. Yüzyılın en başarılı ve en kıymetli şairlerindedir. hele kullandığı bazı kelimeler var ki, bu güne kadar hiçbir şair tarafından kullanılmamıştır. Şiirlerinde bir tek kalıba bağlı kalmayıp “Aruz ölçüsünün yanında ve Türk şiirinin milli ölçüsü olan hece ölçüsünü de kullanmıştır”. Felekoğlu şiirinde kullandığı bazı sözcükler ile halkın dikatini çekmiş ve bu sözcüklerin daha önce hiçbir şair tarafından kullanılmadığı fark edilmiştir. Özgürlüğün sembolü olan Felekoğlu şiirinde görülen “aşk, seveda, yiğitlik, fedakarlık” onun kişisel bir tutkusuyla birlikte yurda ve milletine olan sevgisini anlatır. Klasik öykü ve şiirimizde görülen şaşkırtıcı “hikmetler, ibretler ve atasözlerinden” yararlanma onun şiirinin halk arasında tutulmasını sağlamıştır. Tüm Irak Türkmen şairlerinde görülen “aşk, seveda, yiğitlik, fedakarlık ...” kişisel bir tutkuyla birlikte yurt ve millete olan

sevgiyi anlatır. Bu durumun bir gerekçesi özgürlüğün olmayışıdır. Aruz ve hece vezniyle şiirler yazan şairimizi yalnız klasik şairler arasında göstermek ve onu halk şairleri arasına bırakmak yada saz şairi göstermek bence doğru değildir. Çünkü yüz yıldan beri şiirimizde benzeri görülmemiş bir şairdir.

Kaynakça

Benarlı, N.(1998). Resimli Türk Edebiyatı Tarihi (2.cilt).

İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Benderoğlu, A. (1989). Irak Türkmen Edebiyatı Tarihine Bir Bakış (1.cilt),

Bağdat: Genel Kültür İşleri Evi.

Beyat, F. (1984). Irak Türkmen Edebiyatı Tarihi. Bağdat: Umma Basımevi.

Çardağlı, H. (1990). çağdaş Türkmen şairleri (1.c). Bağdat: Zaman Basımevi.

İlhanbeyi, H. (2011). Felekoğlu. In Türkmeneli Edebiyat ve Sanat Dergisi, 44, s.36.

Kuşçuoğlu, A. (1982). Felekoğlu. İn Kardeşlik dergisi, 11-12, s.71.

Kuşçuoğlu, A. (1983). Gerçekçilik Şairi Felekoğlu. Bağdat: şafik yayınevi.

Küzeci, Ş. (2006). Kerkük Şairleri: 1.c, T.C. kültür bakanlığı, Ankara.

Mevlut, S. (1980) El-Mevarid Türkçe – Arapça lügat: Bahar yayınevi: İstanbul.

Yıldız, M. Vatan sevgisi, retrieved from:

http://musayildiz.com.tr/public/musayildiz/makale/vatan_sevgisi.pdf.

References

- Benarlı, N. (1998). The History of Illustrated Turkish Literature (Vol.2). Istanbul: National Education Press.
- Benderoglu, A. (1989). An Overview of the History of Iraqi Turkmen Literature (Vol.1) Baghdad: General Cultural Affairs House.
- Beyat, F. (1984). History of Iraqi Turkmen Literatur. Baghdad: Umma Printing House.
- Cardagli, H. (1990). Contemporary Turkmen Poets (Vol. 1). Baghdad: Zaman Press.
- İlhanbeyi, H. (2011). Felekoğlu. In Turkmeneli Journal of Literature and Art,44, p.36.
- Kuşçuoğlu, A. (1982). Felekoğlu. In Brotherhood Magazine, 11-12, p.71.
- Kuşçuoğlu, A. (1983). Poet of Realism Felekoğlu. Baghdad: Şafik Publishing House.
- Kuzeci, S. (2006). Kirkuk Poets (Vol.1). Ankara: Dünya Genç Türk Yazarlar Birliği Azerbaycan.
- Mevlut, S. (1980) El-Mevarid Turkish – Arabic lexicon. Istanbul: Bahar Publishing House.
- Yıldız, M. (n.d.) Patriotism, retrieved from http://musayildiz.com.tr/public/musayildiz/makale/vatan_Sevgisi.pdf.

دراسة مفهوم الامة والوطن في اشعار الشاعر العراقي التركماني محمود سيد علي فلك اوغلو

أ.م.د. يلدز سعدالدين عبدالغني
جامعة بغداد, كلية اللغات, قسم اللغة التركية

المستخلص

يعد الشاعر العراقي التركماني فلك اوغلو شاعرا عصاميا كون نفسه بنفسه، وهو يحتل مكانة خاصة بين كبار شعراء التركمانيين العراقيين في القرن العشرين. لا ريب في ان هذا الشاعر الفذ قد ترك بصماته على القرن الذي عاش فيه على الرغم من وجود تأثير الشعر الكلاسيكي (شعر الديوان) في قصائده، اضافة الى ذلك، فان اثار شعراء الصاز تظهر هي الاخرى في اشعاره. كان من الواضح بأنه شاعر شعبي عظيم حيث تدور قصائده حول مفاهيم حب الوطن ونشر العقائد الدينية بأسلوب يذهل القراء. لقد أحب هذا الشاعر بلده بقدر ما أحب لغته، وقد بدأ بكتابة الشعر متناولا مواضيع الحب والغزل والقومية والدين والحكمة. وبالإضافة الى اشعاره الاخرى، كتب الشاعر الكثير من الخويرات (القصائد المغناة) وكان يكتب اشعاره على النمط الكلاسيكي والحديث الحر (وزن العروض والهجاء). فضلا عن كل ذلك، فقد تأثر اوغلو بشاعرنا الكبير فضولي البغدادي في قصائده.

يتضمن البحث تعريف عن الوطن والامة والشعر الشعبي في الادب التركماني ونبذة مختصرة عن حياة الشاعر وشخصيته الادبية واثاره , وبما ان الامة والوطن تنصدر أعمال الشاعر فقد كان هو موضوع دراستنا هذه حيث قمنا بتحويل اشعاره من اللغة التركمانية العراقية الى التركية الحديثة. واخيرا نامل ان تكون هذه الدراسة مصدر نفع وفائدة للدارسين والباحثين.

كلمات المفتاح : وطن ، أمة ، شعر شعبي ، شاعر تركماني عراقي ، محمود سيد علي ، فلك أوغلو